

WALKA ROMANTYKÓW Z KLASYKAMI

Wstęp napisał, wypisy źródłowe ułożył i opracował

STEFAN KAWYN

WROCŁAW — WARSZAWA — KRAKÓW

ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH — WYDAWNICTWO

SPIS TREŚCI

WSTĘP. Napisał Stefan Kawyn	III
Bibliografia	LXXXIX

WALKA ROMANTYKÓW Z KLASYKAMI

I. WPROWADZENIE

Stefan Witwicki, [Spór klasyka z romantykiem]	3
(<i>Dialog</i> [w:] <i>Ballady i romanse</i> , t. I, Warszawa 1824, s. 1—8)	

II. PIERWSZE STARCIE

Kazimierz Brodziński, [Dwie drogi. Klasycyzm francuski. Ogólne pojęcie romantyczności. Charakterystyka romantyczności niemieckiej. Wskazania dla literatury polskiej]	10
(<i>O klasyczności i romantyczności tudzież o duchu poezji polskiej</i> , «Pamiętnik Warszawski» 1818, t. X, s. 356—362, 372—378, 516—518; t. XI, s. 27—45, 382—396)	

Jan Śniadecki, [Co jest klasyczne, a co romantyczne? W obronie prawideł poezji. Krytyka romantyczności. Sąd o Szekspirze. „Rozsądek — próba i podpora trwałej i rzetelnej piękności”. Przeciw niemieckiej filozofii transcendentalnej. Przestrogi dla kultury polskiej]	46
(<i>O pismach klasycznych i romantycznych</i> , «Dziennik Wileński» 1819, t. I, s. 2—27)	

Franciszek Wężyk, [Romantyczność a prawidła sztuki. Zdanie o romantyczności]	60
(<i>Uwagi nad Jana Śniadeckiego rozprawą o pismach klasycznych i romantycznych</i> , «Pamiętnik Warszawski» 1819, t. XIV, s. 461—466, 474—476)	

Józef Franciszek Królikowski, <i>Rozprawa, w której się okazuje, że nie każda romantyczność przeciwna jest klasyczności, że owszem, ażeby literatura była narodową i celowi odpowiadającą, romantyczności wyrzekać się nie powinna</i>	66
(«Mrówka Poznańska» 1821, t. III, s. 92—101)	

Hieronim Kaliński, [W obronie prawideł sztuki]	71
(<i>Listy o literaturze polskiej</i> , «Astrea» 1821, t. I, nr 6, s. 375—377, 379—385)	

Adam Mickiewicz, [Założenia taktyczne. Charakterystyka poezji greckiej. Świat romantyczny w wiekach średnich. Stosunek do wzorów starożytnych. Klasycyzm francuski. Poezja angielska. Szkoła niemiecka. O niestosowności podziałów ogólnych: klasyczność i romantyczność. O kryterium historyczne w ocenie dzieła literackiego]	77
(<i>Przemowa</i> [w:] <i>Poezje Adama Mickiewicza</i> . Tom pierwszy, Wilno 1822, s. IX—XXXIX)	

Adam Mickiewicz, <i>Romantyczność</i>	99
(<i>Poezje Adama Mickiewicza</i> . Tom pierwszy, Wilno 1822, s. 6—10)	

III. KLASYCY WOBEC NOWEJ POEZJI

Franciszek Morawski, [O dążeniu moralnym poezji. O potrzebie unarodowienia poezji. O umiarkowanie w ocenie literatury romantycznej]	103
---	-----

Kajetan Koźmian, [O sonetach Mickiewicza]	110
---	-----

Franciszek Morawski, [O sonetach Mickiewicza — odpowiedź]	114
---	-----

Kajetan Koźmian, [Nienarodowość sonetów Mickiewicza. Pochwała Osińskiego]	117
---	-----

Andrzej Edward Koźmian, Kajetan Koźmian, Franciszek Morawski, [O improwizacji petersburskiej Mickiewicza]	119
---	-----

Andrzej Edward Koźmian, Kajetan Koźmian, Franciszek Morawski, [O <i>Konradzie Wallenrodzie</i>]	121
--	-----

Andrzej Edward Koźmian, Kajetan Koźmian, [Krytyka postawy etycznej Konrada]	130
---	-----

- Kajetan Koźmian, [Projekt wydawnictwa zbiorowego o stanie nauk, literatury, smaku. Plan kampanii antyromantycznej] . . . 131
(Obóz klasyków. Ustęp z historii wyobrażeń literackich XIX wieku, z korespondencji ułożył Lucjan Siemieniński, Kraków 1866, s. 42—45, 46—48, 30—32, 52—55, 60—63, 67—68, 70—71, 72—73, 73—74, 74—81, 82, 82—83, 84. — Rkps Biblioteki PAN, Kraków, sygn. 2035, k. 79—80; 2036, k. 73; 2036, k. 169)
- Ludwik Osiński, [Swoboda artysty a prawa sztuki. Wobec sporu klasyków z romantykami] . . . 137
(Wstęp do Wykładu literatury porównawczej [w:] Dzieła, t. II, Warszawa 1861, s. 2—7)
- W . . ., [Różnica między klasycyzmem a romantyzmem] . . . 142
(O klasycyzmie i romantyzmie, «Monitor Warszawski» 1828, nr 14 z 21 stycznia, s. 57—58)
- Franciszek Grzymała, *Poezje Adama Mickiewicza* . . . 146
(«Astrea» 1823, t. III, nr 5, s. 215—218)
- Franciszek Salezy Dmochowski, [O poezji Mickiewicza z lat 1822—1823] . . . 148
(Uwagi nad teraźniejszym stanem, duchem i dążnością poezji polskiej, «Biblioteka Polska» 1825, t. I, s. 176—183)
- Franciszek Salezy Dmochowski, [Krytyka Sonetów krymskich. Przeciwnieństwu w Sonetach krymskich. Szkodliwy wpływ Mickiewicza na poetów młodszych] . . . 155
(Sonety Adama Mickiewicza, «Biblioteka Polska» 1826, t. III, s. 277—284)
- S. Szeropolski, [Konrad Wallenrod nie jest dziełem polskim] . . . 163
(Nadesłane, «Gazeta Polska» 1830, nr 116 z 1 maja, s. 2)
- Ludwik Kropiński, [Romantyzm kością niezgody] . . . 165
(Sztuka rymotwórcza [w:] Rozmaite pisma, Lwów—Stanisławów—Tarnów 1844, s. 105—106)
- Wincenty Niemojowski, [Różnica między klasycyzmem a romantyzmem. Na czym polega prawdziwa romantyczność? Atak na Mickiewicza i jego naśladowców. Przeciwnieństwu germanomanii] . . . 169
(Myśli dorywcze o romantyzmie i romantykach, Kalisz 1830, s. 9—11, 11—13, 18—23, 43—44)

IV. OFENSYWA ROMANTYKÓW

- Maurycy Mochnacki, [Intuicją przenikamy tajemnice bytu. Krytyka klasycyzmu. Klasycyzm i pseudoklasycy] . . . 184
(Niektóre uwagi nad poezją romantyczną z powodu rozprawy Jana Śniadeckiego o pismach klasycznych i romantycznych, «Dziennik Warszawski» 1825, t. II, s. 113—116, 121—122, 128—131, 344—351)
- Michał Grabowski, [Co przez szkołę romantyczną rozumiemy? Motywy cudowności w poezji romantycznej. W kwestii sporu romantyków z klasykami] . . . 194
(Uwagi nad balladami Stefana Witwickiego z przyłączeniem uwag ogólnych nad szkołą romantyczną w Polsce, «Astrea» 1825, t. I, s. 46—49, 53—54, 54—55)
- Antoni Edward Odyniec, [Teoria ballady. W obronie dziwności romantycznej] . . . 201
(Przemowa [w:] Poezje, Wilno 1825, t. I, s. XVI—XXVII)
- Maurycy Mochnacki, [Kunszt poetycki w Marii] . . . 209
(O literaturze polskiej w wieku dziewiętnastym, Warszawa 1830, s. 143, 145—147, 150—151, 153—154, 160—161)
- Maurycy Mochnacki, [Brak rzetelnej oceny Zamku kaniowskiego. Artyzm powieści poetyckiej Goszczyńskiego] . . . 216
(Artykuł, do którego był powodem „Zamek kaniowski” Goszczyńskiego, «Gazeta Polska» 1829, nr 15, 27, 28, 29)
- A. W. Z., [Wierszopis a poeta — klasyk a romantyk] . . . 223
(O wierszopisach i poetach uwag kilka, «Gazeta Polska» 1827, nr 58 i 59)
- Stefan Witwicki, [Poeci dworów. Poeci salonów i ich sława. Pisarze narodowi] . . . 230
(O reputacji autorów za ich życia, «Gazeta Polska» 1828, nr 140 z 22 maja, s. 559 n.)
- Maurycy Mochnacki, [Różnica między klasykami i romantykami w Polsce] . . . 236
(«Gazeta Polska» 1828, nr 24 z 24 stycznia)
- Maurycy Mochnacki, [Ignorancja klasyków] . . . 237
(«Kurier Polski» 1830, nr 84 z 27 lutego)

- Michał Grabowski, [Krytyka krytyki literackiej w Polsce] 240
(Myśli o literaturze polskiej, «Dziennik Warszawski» 1828, nr 36, s. 107—110)
- Maurycy Mochnacki, [Najpierwsza powinność krytyki 242
 umięjętnej]
(O krytyce i sielstwie, «Kurier Polski» 1830, nr 159 z 16 maja)
- Maurycy Mochnacki, [Przeciw formalnym rozbiomom dzieł 244
 literackich. Artyzm Sonetów krymskich. Znaczenie sonetów Mickiewicza i ich skazy]
(O sonetach Adama Mickiewicza, «Gazeta Polska» 1827, nr 80 z 21 marca i nr 82 z 23 marca)
- Józefat Bolesław Ostrowski, *Co to są prawidła?* 251
(«Dziennik Powszechny Krajowy» 1830, nr 130, s. 660—662)
- Walenty Chłędowski, [Przed trybunałem Arystotelesa. 257
 Szekspir. O dramacie klasyczo-francuskim. Wnioski i wskazania]
(Arystoteles, sędzia romantyczności, «Haliczanin», Lwów 1830, t. I, s. 155—167, 170—173, 177—180, 183—184)
- Michał Podczaszyński, [O walce klasyków i romantyków 285
 w Paryżu]
(«Gazeta Polska» 1829, nr 97 z 10 kwietnia, s. 417—418)
 [Teatry paryskie i ich publiczność] 287
(«Gazeta Polska» 1829, nr 116 z 30 kwietnia, s. 501—502)
 [Teatr Francuski w hołdzie romantyczności] 290
(«Gazeta Polska» 1829, nr 207 z 5 sierpnia)
- Maurycy Mochnacki, *O potrzebie wprowadzenia na scenę 291
 narodową dzieł sławniejszych romantyków*
(Recenzja: Lekarz swojego honoru, tragedia w pięciu aktach z dzieł Don Pedra Kalderona de la Barca przez J. N. Kamińskiego dla teatru polskiego przerobiona, «Gazeta Polska» 1827, nr 222, 229)
- Adam Mickiewicz, [Zbijanie zarzutów krytyki warszaw- 300
 skiej. Rada pod adresem krytyków: Trzeba się uczyć]
(Do czytelnika. O krytykach i recenzentach warszawskich [w:] Poezje Adama Mickiewicza. Wydanie nowe pomnożone, t. I, Petersburg 1829, s. VII—XII, XIV—XV, XVII—XXII, XXIV—XXXII)

V. PROBY ZAZEGNANIA SPORU DAREMNE

- Franciszek Morawski, *Klasycy i romantycy polscy w dwóch 320
 listach wierszem, Warszawa 1829*
- Kasper Prawdzic, *List podający sposób na zgodę* 338
(«Gazeta Polska» 1829, nr 113 z 27 kwietnia, s. 486—487)
- G. M., *O klasyczności i romantyczności* 342
(«Gazeta Polska» 1829, nr 284)
- Julian Ursyn Niemcewicz, [Stanowisko w sporze o nową 348
 sztukę]
(Zagajenie na posiedzeniu Towarzystwa Królewskiego Warszawskiego Przyjaciół Nauk w dniu 30 kwietnia 1830 r., «Gazeta Polska» 1830, nr 117 z 2 maja, s. 2—3)
- Kajetan Koźmian, *Odpis Franciszkowi Morawskiemu, jenera- 354
 łowi, na list jego o klasykach i romantykach*
(Różne wiersze, Kraków 1881, s. 94—96)
- Maurycy Mochnacki, [Krytyka eklektyzmu] 359
(«Kurier Polski» 1830, nr 40 z 13 stycznia, s. 206, oraz nr 46 z 19 stycznia, s. 237)

VI. IDYLLA CZY POEZJA BURZY?

- Kazimierz Brodziński, [Cel poezji: wpajanie czystych i łag- 363
 odnych uczuć]
(O życiu i pismach Franciszka Karpińskiego. Rzecz czytana na posiedzeniu publicznym Towarzystwa Królewskiego Warszawskiego Przyjaciół Nauk dnia 29 kwietnia 1827 r. [w:] Dzieła Franciszka Karpińskiego, Warszawa 1830, s. IX—X)
- ***, *Czy obudzanie uczuć spokojnych i łagodnych ma być 365
 jedynym poezji dążeniem?*
(«Gazeta Polska» 1827, nr 160 z 12 czerwca oraz nr 161 z 13 czerwca)
- Kazimierz Brodziński, [Mniemani genialni ludzie. Ludzie 373
 genialni. Szkodliwy wpływ charakterów egzaltowanych. Byron, jego znaczenie i wpływ. Uwagi dla „zaczynających dopiero pisarzy"]
(O egzaltacji i entuzjazmie [w:] Pisma rozmaite, t. I, Warszawa 1830, s. 273—275, 277—278, 280—283, 296—299, 300—306, 308—310, 313—316)

- Maurycy Mochnacki, [Krytyka sielstwa w poezji polskiej] 387
 (O krytyce i sielstwie, «Kurier Polski» 1830, nr 159 z 16 maja)

VII. REWOLUCJA LITERACKA I REWOLUCJA POLITYCZNA

- Józefat Bolesław Ostrowski, [Rewolucja literacka i rewolucja polityczna] 390
 («Kurier Polski» 1830, nr 374 z 28 grudnia)
 [Literatura polska w świetle „jutrzenki swobody”] 392
 («Nowa Polska» 1831, nr 1 z 5 stycznia)
 [Tryumf romantyzmu] 395
 («Kurier Polski» 1830, nr 351 z 4 grudnia)

VIII. W ZWIERCIADLE SATYRY

- Romantycy 396
 («Rozmaitości Warszawskie» 1828, nr 6 z 17 lutego, s. 48)
 Maurycy Mochnacki, *Klasycy* 397
 («Gazeta Polska» 1828, nr 50 z 19 lutego, s. 198—199)
 Franciszek Salezy Dmochowski, *Młody i stary* 401
 («Rozmaitości Warszawskie» 1827, nr 11 z 14 marca, s. 87)
 Franciszek Salezy Dmochowski, *Cieleś* 402
 («Rozmaitości Warszawskie» 1827, nr 11 z 14 marca, s. 87 n.)
 Franciszek Morawski, *Kogutek i gąsienica* 403
 («Gazeta Warszawska» 1827, nr 105 z 18 kwietnia, s. 981)
 A. M..., *Wrony i słowik* 405
 («Gazeta Polska» 1827, nr 113 z 24 kwietnia, s. 440)
 Kajetan Koźmian, [Portret romantyka] 406
 (Rkps Biblioteki PAN, Kraków, sygn. 2054, k. 226)
Romantyczność. Ballada, Warszawa 1827 407
 Józef Meyzner, *Wiersz do Adama Mickiewicza po przeczytaniu jego sonetów* 420
 («Gazeta Polska» 1827, nr 112 z 23 kwietnia, s. 435—436)
 Ja., *Wiersz do pana Mej...er po przeczytaniu rymów jego w «Gazecie Polskiej» wydanych w numerze 112* 423
 («Gazeta Polska» 1827, nr 120 z 1 maja, s. 468)

- Ludwik Kropiński, *Modlitwy* 426
 (*Rozmaite pisma*, Lwów—Stanisławów—Tarnów 1844, s. 150—151)
Flora romantyczna. Nowe zasady 428
 («Gazeta Warszawska» 1830, nr 63 z 6 marca)
 [W imię zgody między klasykami i romantykami] 433
 (Wyciąg z akt ojczyńskiego Parnasu, «Gazeta Polska» 1830, nr 107 z 22 kwietnia, s. 6)
 [Spór o Mickiewicza-Farysa]
 Ludwik Kropiński, *Do G. O.* 436
 (*Rozmaite pisma*, Lwów—Stanisławów—Tarnów 1844, s. 141—143)
 Gustaw Olizar, *Odpowiedź* 438
 (Rkps Biblioteki Jagiellońskiej, sygn. 5900, k. 63—66)
 [Wrażenie przedmowy Mickiewicza O krytykach i recenzentach warszawskich w obozie klasyków] 440
 (Parodia [w:] Korespondencja Adama Mickiewicza, t. II, Paryż 1872, s. 80—81)
 IX. WE WSPOMNIENIACH UCZESTNIKÓW I ŚWIADKÓW
 Kajetan Koźmian, [Spór romantyków z klasykami w oświe- 443
 tleniu klasyka]
 (*Pamiętniki obejmujące wspomnienia od roku 1815. O-
 dział III i ostatni*, Kraków 1865, s. 395—402)
 Franciszek Salezy Dmochowski, [Czy była naprawdę walka 451
 romantyków z klasykami?]
 (*Wspomnienia od 1806 do 1830 roku*. Opracował i wstęp-
 em poprzedził Zdzisław Libera, Warszawa 1959, s. 206—
 208)
 Maurycy Mochnacki, [Ruch; gra przeciwieństw. Dynamika 454
 w dzisiejszej literaturze polskiej. Piśmienne sektarstwo
 w Polsce]
 (*O literaturze polskiej w wieku dziewiętnastym*, Warsza-
 wa 1830, s. 99—102, 103—116, 133—139)
 Maurycy Mochnacki, [Romantycy sekta polityczną] 467
 (*Powstanie narodu polskiego w roku 1830 i 1831* [w:]
Dzieła, t. II, Poznań 1863, s. 309—310)

- Andrzej Edward Koźmian, [Utwory Mickiewicza ośrodkiem sporu romantyków z klasykami] 469
 (Wspomnienia, t. II, Poznań 1867, s. 47—50, 68—71, 114—116)
- [Walka Osieńskiego z Mickiewiczem] 476
- Jan Nepomucen Janowski, *Notatki autobiograficzne, 1803—1853*. Przygotował do druku, wstępem i przypisami zaopatrzył Marian Tyrowicz, Wrocław 1950, s. 104—105.
- Kazimierz Władysław Wójcicki, *Ostatni klasyk. Wspomnienie z pierwszej połowy naszego stulecia*, Warszawa 1872, s. 107—108.
- Tymoteusz Lipiński, [Mickiewicz — „niebezpieczny człowiek"] 479
 (Zapiski z lat 1825—1831, Kraków 1883, s. 87—88)
- Kazimierz Władysław Wójcicki, [Wpływ wystąpienia Mickiewicza z krytyką recenzentów warszawskich] 481
 (Warszawa, jej życie umysłowe i ruch literacki w ciągu lat trzydziestu, od 1800 do 1830 roku, Warszawa 1880, s. 118—122)
- Adam Mickiewicz, [„Czemu to o tym pisać nie chcecie, panowie?"] 484
 (Dziady, część III, akt I, scena VII: „Salon warszawski” [w:] *Dzieła*. Wydanie narodowe, Warszawa 1948. Tom III: Utwory dramatyczne, s. 200—202, 207—210)
- Spis ilustracji 489